

»Nej, jeg er ikke taknemmelig for at få lov at være her«

Den danskfødte imam Fatih Alev, der for nylig ledte muslimernes store fredagsbøn på Rådhuspladsen, har ofte været fremme med omstridte udtalelser i den hjemlig debat om islam. Allerede i sin barndom i Ishøj drømte han om det osmanniske storrige, og i skolen nægtede han at deltage i fællesbadning samt musik- og seksualundervisning. Selv om hans forældre prøvede at få ham til det.

Interview

Af Anders Rou Jensen

Næppe er Fatih Alev trådt ud af taxaen, før den hidtil så tavse chauffør åbner munden og slynger en talestrøm imod mig:

»Ja, nu skal jeg jo ikke blande mig i diskussionen, men der var én ting, jeg godt ville ha' spurgt ham om. Hvorfor må en muslimsk mand have fire koner, når en muslimsk kvinde ikke må have fire mænd? Nej, islam, det er en dogmatisk religion. Det er, som nogen engang har sagt: Koranen, den påbyder, hvad muslimerne skal gøre. Bibelen anviser. Herhjemme har vi da aldrig haft noget med, at kvinder skal tie i forsamlinger. Og engang sad vi da adskilte under gudstjenesterne, men kvinderne sad da ikke bagest. Det er egentlig ikke et spørgsmål om undertrykkelse. Det er bedre at tale om lige ret. Der skal være liggeret for alle«.

Det er en lang, lang smøre. Ud i den blå luft. Fatih Alev, som har udløst alle disse frustrerede ord, er for længst uden for hørevidde, og situationen er paradoksal. Alev, der bruger så meget af sin tid og energi på at være aktiv i debatten om muslimernes rolle i det danske velfærdssamfund, har ikke en chance for at tage til genmæle mod taxachaufførens udfald.

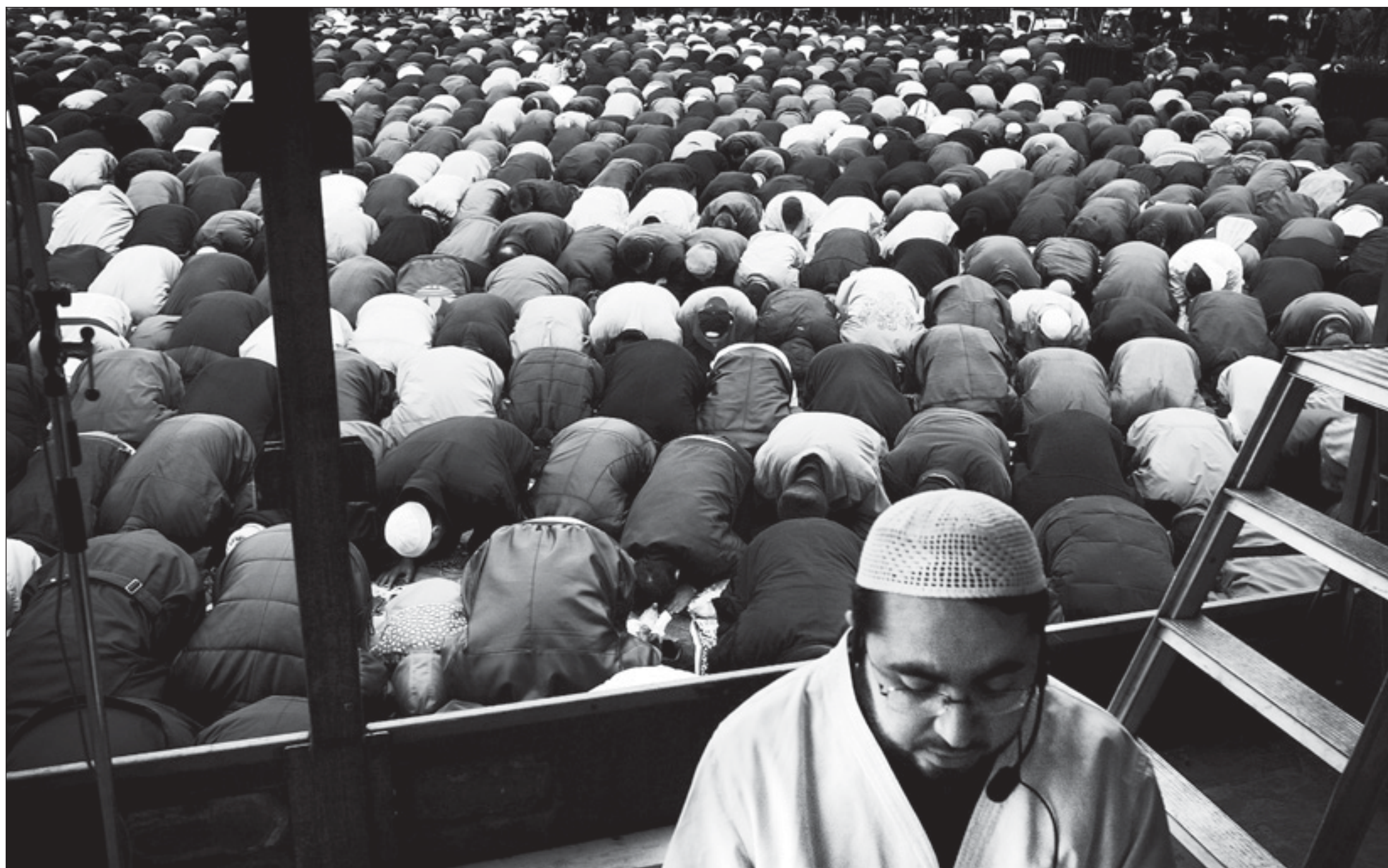
»I dag er der islamofobi i Danmark«, har Fatih Alev tidligere på dagen slået fast over for mig. Jeg kigger på chaufføren og prøver at forklare ham, hvad jeg tror, Alev ville have svaret. At man altid må skelne nøje mellem kulturelle sædvaner og religion. Men det er forgæves. Bag rattet i denne taxa er der ikke plads til at lytte. Kun til at tale.

Er der islamofobi – en næsten sygelig angst for den fremmedartede religion – i Danmark? I givet fald får det ikke Fatih Alev til at dukke hovedet:

»Tvivlen kommer aldrig mig eller folk som mig til gode. Der er indstillingen meget skræslækkende. Attituden er: Sådan må det være, vi ved det. Men jeg føler også, at der i det her samfund er nogle mennesker, der simpelt hen kun vil blive glade og tilfredse med os, med muslimer, den dag vi bliver ligesom dem. Den dag vi viser, at vi ikke bare er som dem, men også er lidt mere taknemmelige for, at vi får lov til at være her«.

»Og så siger jeg: Nej, jeg skal ikke vise taknemmelighed over for nogen. Det er med rank ryg, jeg står her i Danmark i dag. Jeg mener ikke, jeg på nogen måde skal takke nogen som helst. Mine forældre er dem, som på et eller andet tidspunkt var glade for, at de fik lov til at være her, og blive her, men jeg er født og opvokset her. Jeg har dansk statsborgerskab. Jeg skulle ikke engang søge om det«.

Det er første og eneste gang i løbet af mange timers samvær, jeg oplever, at Fatih Alev har svært ved at styre sit temperament. Hans stemme dirrer, får en hård og trodsig skarphed. Denne behandling, denne indstilling – han vil ikke finde sig i det. For ellers er han jo netop så

TROEN. Det var Fatih Alev, der 4. april ledede muslimernes fredagsbøn på Rådhuspladsen i København. »Jeg vil ikke direkte sige, at jeg ønsker, Danmark skal blive muslimsk. Det er ligesom børn, der siger, de ville ønske, der var fred i verden. Det, man på et mere realistisk plan kunne ønske sig, var, at folk tog kristendommen som religion mere alvorligt«, siger han. – Foto: Martin Zakora

behersket. Veltalende, velovervejet.

Blandt sultaner og muslimske krigere

Sådan har han også virket på Aurehøj Gymnasium, hvor vi lige kommer fra med taxaen, og hvor Fatih Alev for de 24 elever i 3. y har talt om grundbegreberne i islam. Han begynder med at forklare klassen, at han er ganske vant til at »holde foredrag for den danske ungdom«. En beskrivelse, hvis lettere højtidelighed sættes i relief af omgivelserne i klasseværelset – et par rulleskøjter (»Turbo 33 Classic Supreme«) på gulvet, en elev i en T-shirt med et Marilyn Manson-motiv, plasticflasker med Nestea og cola på bordene, papirkurve fyldt med yoghurtbægre. Men Fatih Alev mener det netop alvorligt. Det gælder islam. Det gælder hans liv. Og da han forudsigeligt nok af de spørgelystne elever bliver konfronteret med sharia-begrebet og stening som strafform ved sex uden for ægteskabet, gør han sig kun endnu mere umage. Han vil tale helt åbent om det, siger han: »Fire øjenvidner skal se penis gå ind i vagina«, for at straffen kan blive aktuel, og da er det ikke engang sikkert, at dommeren vil idømme den. Og i øvrigt giver Alev

ikke meget for den religiøse overbevisning i de få muslimske lande, der kan finde på at praktisere den omdiskuterede straf. Sådan står den 30-årige Fatih Alev i 2003 i et klasseværelse og redegør for sin tro. Da han i sin tid selv var elev, var den samme tro anledning til så mange besværligheder med svømning og fællesbadning, med musik- og seksualundervisning, at han til

»Jeg ville ikke deltage i biologiskundervisningen i de timer, der handlede om sexologi. Jeg vil ikke lære noget om det. Jeg dyrker ikke sex uden for ægteskabet. Men jeg havde forståelse for, at andre kunne have glæde af under visningen, for de havde jo sex i deres fritid.«

tider vendte skolen ryggen. Det er en beretning om tro og kompromisløshed, som han i dag gerne fortæller videre.

Men hele sin historie serverer han alligevel ikke for eleverne på Aurehøj. Den begynder nemlig helt tilbage i Det Osmanniske Rige. Blandt sultaner og muslimske ryttere, krigere og helte. Den slags drømte Fatih Alev om som barn. Hans far var på tommelfingeren kommet fra Tyrkiet til Danmark via Tyskland for at finde arbejde – en »rigtig fremmedarbejderhistorie«, siger Alev – og senere etablerede den lille familie sig i en lejlighed i Ishøj. Her gik den 8-årige Fatih rundt i en uholdbar drømmeverden:

»Jeg talte om det osmanniske storrige dengang. Og det skyldtes ganske enkelt, at jeg havde læst romaner, noveller og især tegneserier, som påvirker en 8-årig. Helt sikkert. Det var især et ungdomstidsskrift, »Can Kardes«, som jeg abonnerede på. Det kom hver uge helt fra Tyrkiet. Jeg ventede på dem meget utålmodigt, fordi det var min livslinje til Tyrkiet«.

»Jeg levede mig meget ind i det. Jeg følte, at jeg var med i det her fællesskab sammen med en masse andre ligesindede unge

mennesker. Jeg var også meget fascineret af de osmanniske sultaner. Jeg har tegnet dem. Og det gjorde jeg flot, synes jeg. Jeg kan også huske, at jeg selv lavede et træsværd og havde taget sådan en osmannisk kappe på. Og nogle gange spillede jeg skuespil, som om jeg var sådan en osmannisk rytter, der sloges mod de her vantro, ikke?«.

Og allerede i denne tidlige alder var Fatih Alev skeptisk over for det moderne sekulariserede Tyrkiet:

»Engang mens mine forældre var ude at besøge nogen, og jeg var alene hjemme, havde jeg sat et kassettebånd i, og så var jeg begyndt at holde en tale på tyrkisk, hvor jeg var meget sur på det tyrkiske styre, hvor anti-islamisk og undertrykkende det var. Jeg har stadig båndet, og når vi hører det i dag, så trækker vi alle sammen på smilebåndet og griner lidt af, hvor idealistisk jeg var dengang. Jeg var meget mod Atatürk dengang. Altså, jeg vil sige: Jeg er også imod Atatürk i dag, men han er død, og så gider jeg ikke bruge min tid på ham. Men jeg kan også huske, når jeg var ude at lege, og nogle af børnene sagde: »Jeg er kurder« eller »Jeg er tyrker«, så sagde jeg: »Jeg er osmanner«. Så kiggede de alle sammen underligt på mig og sagde: »Hvad mener du med det?«. Så sagde jeg: »Du er også osmanner. Du ved det bare ikke«.

Denne selvbevidsthed kan man stadig ikke tage fra Fatih Alev. Men han synes aldrig at skilte med den. Arrogance eller overlegenhed udstråler han ikke.

Det virker nærmest, som om et religiøst princip får ham til at bekæmpe disse karaktertræk: »Jeg føler, at jeg skal være med Gud og ikke være for selv sikker i alt det, jeg foretager mig. Man skal være lidt ydmyg og vide, at vi er svage væsner, skabninge, i

forhold til Skaberen. Vi skal vide, at vi er meget afhængige af Gud«.

Tilbage er der alvorsmanden Alev. Roen, selvbeherskelsen. Til tider så meget og så påfaldende, at man synes, det må kræve enorme kræfter at ensrette og båndlægge den enorme religiøse lidenskab så fuldkomment. For man skal ikke tage fejl af den besindige facade. Når det kommer til stykket, virker det, som om Fatih Alev ikke er til at røkke. Der er en passion og en hengivenhed, han lever på, og som er ganske uantastelig. Men alligevel er han også som voksen blevet mere realitetsbetonet:

»Jeg vil ikke direkte sige, at jeg ønsker Danmark skal blive muslimsk. Det er ligesom børn, der siger, de ville ønske, der var fred i verden. Det er sådan en ønsketænkning. Det er der ikke nogen grund til. Det, man på et mere realistisk plan kunne ønske sig, var, at den kristne kultur i Danmark blev til mere religion, hvor folk tager religionen mere alvorligt. Det, at man overhovedet ikke kan forholde sig til, at Gud findes, og at han skal respekteres og æres, det vil få konsekvenser både på det åndelige plan for den enkelte person i det hinsides og for samfundet,

»Tvivlen kommer aldrig mig eller folk som mig til gode.«

fordi etik og moral vil forsvinde, hvis troen ikke får lov til at præge samfundet«.

»Jeg ville ikke se nøgne mennesker«

Og det var netop denne stærke tro, dette ønske om at respektere og ære Gud, der gjorde det så svært for Alev at komme i skole:

»Det var alvorligt med mig«, siger han om fællesbadningen efter gymnastiktimerne. »Jeg ville ikke bade og svømme sammen med piger. Jeg ville ikke blotte mig selv. Jeg ville ikke se nøgne mennesker. Islam har en meget klar regel om, at mænd

ikke må blotte sig mellem knæene og navlen«.

Når Fatih Alev fortæller om denne blufærdighedstærskel, der gav ham så mange problemer, fordi han som barn følte sig magtesløs i situationerne, understreger han gang på gang, at hans forældre ikke forsøgte at presse ham. »Mine forældre begyndte at praktisere islam, før de blev gift, så jeg har fået en religiøs opdragelse. Men det var mig selv, der ville det sådan i skolen. Ikke mine forældre«, siger han og fortæller om en episode, hvor han og hans mor var hende på skolen for at tale med læreren om problemet:

»Min mor talte i klasseværelset med læreren, og så vendte hun sig til mig og sagde på tyrkisk: »Jamen, se, det siger din lærer. Din lærer siger, du skal«. Og så blev jeg fuldstændig hysterisk og sagde: »Det skal jeg ikke«, og så stak jeg bare ud af klasseværelset igen. Og både læreren og min mor løb efter mig. Og den dag i dag kan jeg ikke svømme. Men jeg har faktisk tænkt mig at starte med at gå til svømning nu«.

Også musik- og seksualundervisningen voldte Fatih Alev problemer. Som dreng var han i Ishøj begyndt at gå i Koranskole, og resultatet udeblev ikke: »Jeg blev hurtigt en af dem, der kunne hjælpe imamen med at undervise andre«.

Det ville simpelthen ikke deltage i biologiskundervisningen i de timer, der handlede om sexologi. Det ville jeg ikke. Det var overhovedet ikke aktuelt for mig. Som religiøs ung mand havde jeg sådan en lyst til at vise, at det er ikke relevant for mig. Det er jeres problem. Jeg vil ikke lære noget om det. Jeg har ikke sex uden for ægteskabet. Jeg dyrker ikke sex uden for ægteskabet. Men jeg havde forståelse for, at andre kunne have glæde af undervisningen, for de havde jo sex i deres fritid«.

Imidlertid ville tilfældet, at Fatih Alev til mundtlig eksamen i biologi lige præcis kom op i sexologi.

»Så fik jeg 6. Ergerligt, for jeg ville gerne have haft 5. Så kunne jeg gå til re-eksamination«, konstaterer han med dette tørre og nøgterne tonefald, denne klang af urokkelig gammelklog snusnørd, der er så karakteristisk for ham, og som sandsynligvis også virker så ekstra irriterende på en del af hans faste kritikere i den offentlige debat.

Men heller ikke musikundervisningen kunne Alev forlige sig med:

»Jeg mente, det var vestlig musik osv. Det er ikke den form for musik, jeg har noget med at gøre. Men min musiklærer sagde til mig, at jeg skulle deltage i undervisningen«. Det gjorde den modvillige elev så. Men herved opdagede læreren under en test af de enkelte elever, at Fatih Alev faktisk havde musikalske evner og udbrød: »Fatih, du har fuppet os. Du siger, du ikke kan«. »Jo«, svarede Alev, »det kan jeg godt, men jeg kan ikke synge vestligt og vil heller ikke synge vestligt. Jeg kan synge vores religiøse sange«.

Det kan han stadigvæk den dag i dag. Og da han genfortæller en særlig episode med musikken i centrum, kan jeg se, at han næsten overraskes over sig selv. Han får en let rødlig kulør i kinderne, hans blik og ansigt lyser op ved erindringen og bekendelsen:

»Arabiske og tyrkiske religiøse sange, det er jeg rimelig dygtig til. Jeg var i Sverige for at deltage i en islamisk konference sidste år. Så om aftenen var vi samlet i moskéen, og der sang jeg så for ca. 50-100 personer, og de blev meget glade for den sang, jeg kom med. Der kom en fra Stockholms lokal-tv og sagde til mig: »Har du lige tid om to timer til at komme ind i studiet og synge den sang?«. Så der er ikke nogen i Danmark, der ved, at jeg synger, men det gjorde jeg altså i en direkte udsendelse i Stockholms lokal-tv«.

Tingeltangel og poprefræner

Men det var ikke kun i skolen, Fatih Alev følte, at han i kraft af

REGLERNE. Som muslim handler det om at undgå at blive fristet til at bryde islams regler. Fatih Alev har f.eks ikke noget imod at se en god film. »Man skal se amerikanske film i dag, hvis man skal se ordentlige film«, siger han. »Men sagen er også, at det er meget vigtigt for mig og andre muslimer, at vi gør de ting, de fleste gør, så længe det ikke direkte er i strid med vores tro«. – Foto: Martin Zakora